

Mr. sc. Rusmir DJEDOVIĆ

JU Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog
i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona, Tuzla

IZVORNA MUZIKA – NEOSPORNI DIO NASLIJEĐA I IDENTITETA POJEDINACA I NARODA SJEVEROISTOČNE BOSNE

***Apstrakt:** Tradicionalni narodni muzički izraz sjeveroistočne Bosne i Hercegovine, koji je opće poznat pod nazivom Izvorna muzika, predstavlja vrlo izražen oblik naslijeđa i tradicije na tom prostoru. Snažno je prihvaćeno od pojedinaca, zajednica i sva tri naroda u ovom dijelu Bosne i Hercegovine.*

Brojni su vidovi prihvaćenosti Izvorne muzike od pojedinaca i naroda. Zbog toga je Izvorna muzika sjeveroistočne Bosne i Hercegovine i nezaobilazni dio identiteta pojedinaca, zajednica i naroda na navedenom prostoru.

***Ključne riječi:** Izvorna muzika, sjeveroistočna Bosna i Hercegovina, naslijeđe, pojedinci, zajednice, narodi, identitet.*

UVOD

U seoskim naseljima sjeveroistočne Bosne i Hercegovine od davnina postoji tradicionalni narodni muzički izričaj, poznat kao *Izvorna muzika*, koji je zadnjih decenija donekle izmijenjen i prilagođen tržištu i mas-medijima. Ako na ovom području pokušamo izdvojiti neke izrazite pojave tradicionalne narodne kulture iz oblasti nematerijalnog naslijeđa, Izvornu muziku ne možemo nikako zaobići.

Iza Drugog svjetskog rata i tokom pedesetih i šesdesetih godina 20. stoljeća, organizovanim nastojanjima društva i države došlo je do radikalnog odvajanja tradicionalne kulture od svakodnevnog života.

I izvorna muzika je tada na marginama društvenih i kulturnih tokova, te je pomalo, poput svih tradicijskih muzičkih izraza, bila potisnuta u drugi plan, opstajući u zabačenijim i tradicionalnijim krajevima, a njeni izvođači su ostaju

rijetki. Inače, izvorna muzika sjeveroistočne Bosne i Hercegovine je tip seoske tradicijske muzike koja se bazira u starinskom seoskom dvoglasnom pjevanju, kojem je vremenom dodana šargija, a potom i violina (ćemane). Pjevačko izvođenje je dvoglasno, od kojih jedan glas vodi, a drugi prati i nadopunjuje prvi glas. Ansambl od obično dvije violine i jedne šargije čini klasični način izvođenja izvorne muzike.

Zahvaljujući tehnološkom razvoju i socijalno-ekonomskim promjenama ova muzika krajem šezdesetih godina naglo izbija u prvi plan, prvenstveno u seoskim sredina.

NEOSPORNI DIO NASLIJEĐA I IDENTITETA U SVIM PRILIKAMA I NA SVIM SKUPOVIMA

Neosporna je činjenica da u prošlosti i danas izvorna muzika predstavlja nezaobilazni vid naslijeđa i identiteta u sjeveroistočnoj Bosni i Hercegovini. Kako u percepciji i doživljaju pojedinaca, tako i kolektiva.

Nemoguće je, da manja ili veća okupljanja naroda prođu bez izvorne muzike. Takva su manja okupljanja i sijela po kućama ili drugim mjestima, koja su više privatnog karaktera ili veća okupljanja povodom nekih privatnih veselja (velike svadbe, rođenja, ispraćaji, rođendani). Također, i masovna okupljanja povodom velikih proslava, vjerskih blagdana, vašara, korida...

Izvorna muzika, koju izvode razne izvorne grupe i izvornjaci, narodno kolo uz tu muziku, tako dominiraju i na poznatim vašarima: Puračić, Derventa, Gračanica... (Slika 1)

Slika 1. Vašer u Puračiću 2016. godine, kolo uz muziku Izvorne grupe Refkini ahababi

Prilikom okupljanje srpskog naroda 2013. u Donjoj Lupljanici kod Dervente, ističe se: „Nema ništa ljepše na svijetu, nego kad šargija zacvili, kad čuješ njen zvuk, a violina čiči i prati. Tad noge same poskakuju, a srce hoće da iskoči od miline i sreće jer nas to sve vraća u naša mladalačka doba kad smo prelovali i zborovali po našim selima. Dalje: „Želimo da ne zaboravimo tradiciju, da se okupljamo i viđamo, a da mlađi vide kako smo se nekada zabavljali, kažu Donjolupljaničani, koji su se kod crkve u Popovića Gaju sastali na zborovanju i druženju, drugi put u ovoj godini“. (slika 2.)

Slika 2, Okupljanje naroda u Donjoj Lupljanici kod Dervente, 2013. godine

Brojne su vrste okupljanja naroda kada se obavezno čuje izvorna muzika. (Slika 3.)

Slika 3. Snimanje Radio Posavine 2010. godine, sviraju Braća Jelčavić

I brojni pojedinci jako poštuju, čak se i oduševljavaju izvornom muzikom. Ovu muziku slušaju i u njoj uživaju u raznim privatnim prilikama. Jedan ugledni ljekar iz Srebrenika mi je pričao da i njegovi odlasci kao turiste u inozemstvo, ne mogu proći bez puštanja pjesama raznih izvornjaka u autu.

I poznati književnik Nedžad Ibrišimović je volio slušati izvornu muziku. (Slika 4.)

Slika 4. Kalesijski zvuci u biblioteci u Kalesiji, pjevaju akademiku Nedžadu Ibrišimoviću.

Izvornu muziku snažno prihvataju svi slojevi društva sjeveroistočne Bosne i Hercegovine, te u njoj aktivno i učestvuju. (Slika 5.)

Slika 5. Šajka Šerić iz okoline Kalesije, svira uz šargiju i snima ploču sa Izvornom muzikom.

Pošto izvorna muzika posjeduje karakterističan „disonantan“ zvuk, kod nekih vlada mišljenje da ona i nije baš prihvatljiva svima koji je čuju. Odnosno, da izvorna muzika nema neku osobitu muzikološku vrijednost.

Međutim, sasvim je jasna činjenica da oni koji slušaju i njeguju izvornu muziku su jako ponosni na ovaj muzički i kulturni izraz, javno i sa velikim poštovanjem slušaju tu muziku. Zapravo, u narodu sjeveroistočne Bosne i Hercegovine, kada je riječ o stavu prema izvornoj muzici, imamo četiri grupe ljudi. Jedni je smatraju bez vrijednosti i ne slušaju, niti znaju nešto o njoj, drugi znaju za ovu muziku, ponekad čuju ali ne razmišljaju o njoj, treći je slušaju ali se stide to javno priznati i četvrti, koji je javno slušaju (čak „obožavaju“), kupuju nosače zvuka, naručuju pjesme itd.

Dobar dio stanovništva sjeveroistočne Bosne i Hercegovine, ima izgrađenu svijest o ovoj muzici, smatraju izvorne pjesme, dijelom svog naslijeđa i tradicije, te dijelom njihovog života.

Poznato je da neka tradicija ili neko naslijeđe, koje po određenim strogim kriterijima nema veliku vrijednost, ali je od naroda prihvaćeno kao dio svoje tradicije i svog naslijeđa, ima nesumnjivu vrijednost i kao takvo je i dio njegovog identiteta.

NEVJEROVATNA POPULARNOST OD 1969. I SEDAMDESETIH GODINA

Prelomna godina kada izvorna narodna muzička tradicija sjeveroistočne Bosne, doživljava svoj preporod i popularizaciju kroz nama danas dobro poznatu Izvornu muziku, je 1969. Te godine se snimaju prve ploče sa danas kulturnim pjesmama: *Kad Ibro pođe zemlju da brani, Kad zapjeva Ilija i Marko i Kalesijo puna si mi cvijeća*. Ove pjesme su snimile izvorne grupe: *Kalesijska trojka, Braća Begići i Braća Babajići*. Od te godine u masovnoj seoskoj narodnoj kulturi sjeveroistočne Bosne Izvorna muzika podstaje dio svakodnevnice i dio identiteta. (Slika 6.)

Tome doprinosi pojava da se tokom šesdesetih godina u jačim domaćinstvima pojavljuju radio aparati i gramofoni a odmah iza njih i kasetofoni.

Neizmjerne popularizaciji u širokim narodnim masama izvorne muzike je doprinijelo Radio Sarajevo sa čuvenom emisijom *Selo veselo*. Ova emisija je šesdesetih i tokom sedamdesetih i osamdesetih godina 20. stoljeća odigrala važnu ulogu u zaživljavanju ove muzike.

Izvorna pjesma tada dominira na: sijelima, svadbama, vašarima, proslavama, ispraćajima. Ona postaje stanovnik svake kuće. Među običnim

ljudima u to vrijeme je zavladała prava pomama za pločama – singlicama, radio aparatima i gramofonima. Nedjelja je bila (kada je ujutro išla emisija Selo veselo) kao praznik, ljudi su se masovno okupljali i slušali izvornu muziku koja je glasno puštana po mahalama i selima.

Slika 6. Naslovnica ploče Braće Begića iz 1969. godine sa pjesmom Kad zapjeva Ilija i Marko

U Izvornoj muzici sjeveroistočne Bosne i Hercegovine, pjesma „Kad Ibro pođe zemlju da brani” jedna je od najpopularnijih pjesama. Pjesmu je snimila izvorna grupa „Kalesijska trojka” iz Kalesije, 1969. godine, i njome je obezbijedila posebno mjesto među ostalim grupama ovog muzičkog žanra. Ubrzo nakon snimanja pjesma stiče kulturni status, a mnogi je i danas smatraju svojevrsnom himnom „izvorne muzike” sjeveroistočne Bosne. (Slika 7.)

Brojni su primjeri velike popularnosti izvorne muzike. Na Radio Gračanici od 1979/80. godine uvodi se emisija *Selo na talasu*. Emitovana je zbog velikog interesa slušalaca, po 7-8 sati, a ponekad i duže. U njoj su obrađivane teme i običaji naših sela i sve bi bilo začinjeno naravno, isključivo izvornim pjesmama. Tada to već nije bilo teško, jer je ova vrsta muzike sa singlica prešla na LP-ploče i kasete. Babajićima, Begićima, Kalesijskoj trojci su se već pridružili: Halid Musić i grupa Sijelo, Alosman Hirkić iz okoline Lukavca, Muhamed Beganović iz Srebrenika, Bracini bečari iz Doboja, Braća Muhići iz Zavidovića,

Izudin Osojkić iz Maoče, Hasan Frnjanović iz Lukavca, Braća Zahirovići kod Srebrenika.

Slika 7. Naslovnica ploče Kalesijske trojke iz 1969. godine sa pjesmom Kad Ibro pođe zemlju da brani

Ova emisija se u prvoj polovini osamdesetih godina slušala od Gračanice, Doboja, Zavidovića, Maglaja, Tuzle, Banovića, do Srebrenika, Teočaka, pa čak i u dijelovima Mađarske. Sedmično je na adresu te emisije stizalo i do 50 pisama, a o telefonskim pozivima da se i ne govori. Prilikom gostovanja popularnih izvornih grupa na Radio Gračanici, znao bi se raspasti ptt sistem, od hiljada poziva i čestitki. U većim selima na javnim snimanjima se znalo naći i hiljadu ljudi.

Od svoje popularizacije pa sve do danas, Izvorna muzika se mijenjala i prilagođavala tržištu i popularnim trendovima.

U ansamblu se uz šargiju i violinu dodavala bas-linija, korištene su udaraljke, a kasnih 1970-tih i u prvoj polovici 1980-tih godina, uvodi se i harmonika, pri čemu se stvara jedan hibrid izvorne muzike, te sevdalinke i tada popularne tzv. novokomponovane narodne muzike.

Od kasnih 1980-tih pa sve do danas, sve je češća upotreba sintisajzera i drugih instrumenata, uz često lascivne, pa ponekad i vulgarne tekstove, pri čemu se izvorna muzika osjetno približava tzv. turbo-folku.

Međutim, ona i dalje ostaje popularni muzički izraz u seoskoj kulturi ovoga kraja, nezaobilazna na proslavama, vašerima, javnim događanjima, svadbama i drugim privatnim svečanostima.

Da je Izvorna muzika morala biti pod uticajima općih muzičkih i kulturnih prilika odrešenog vremena, pokazuje nam i primjer naslovnice omota gramofonske ploče sa prvom snimljenom pjesmom Babajića.

Tada je fotograf ovu izvornu grupu prikazao u tadašnjem dominantnom stilu 1968. godine i „djece cvijeća“. (Slika 8.)

Slika 8. Naslovnica ploče Braće Babajića iz 1969. godine sa pjesmom *Kalesijo puna si mi cvijeća*

POPULARNOST U DIJASPORI

Jedna od važnih odlika izvorne muzike sjeveroistočne Bosne i Hercegovine je njena velika popularnost u dijaspori. Već više od pola stoljeća usled raznih ekonomskih i historijskih okolnosti dosta ljudi sa ovih prostora odlazi izvan Bosne i Hercegovine u inozemstvo. Kako u Hrvatsku i Sloveniju, tako i dalje, Evropske zemlje i zemlje širom svijeta.

Značajan dio te populacije je seoskog porijekla, gdje je izvorna muzika važan dio tradicije, naslijeđa, pa i identiteta. Izvornu muziku ovi ljudi i zajednice

doživljavaju kao dio i sjećanje na domovinu, zavičaj i mladost. Kao primjeri velike popularnosti ove muzike u kod navedene populacije su još uvijek živa sjećanja na neke koncerte početkom osamdesetih godina u Sloveniji i Hrvatskoj. Radi se o koncertima izvornih grupa Braća Babajić kada su kao prvi muzičari iz Bosne i Hercegovine napunili halu Tivoli u Ljubljani i Kalesijskih zvuka, kada su u dvorani Lisinski u Zagrebu, umjesto predviđenih 5 na zahtjev publike izvela 11 pjesama izvorne muzike.

Zadnji rat je intezivirao prisilni odlazak u dijasporu svih naroda sa područja sjeveroistočne Bosne i Hercegovine. Posebno to važi za Hrvate iz Bosanske Posavine koji se najviše sele u Slavoniju i Zagreba i okolinu. Oni tamo brižljivo i sa velikim poštovanjem njeguju i čuvaju sjećanje na zavičaj, prije svega kroz Izvornu muziku.

Poznato je da su Braća Begići, Ilija i Marko najpopularniji izvođači izvorne muzike (glazbe) Hrvata u Bosanskoj Posavini. Zadnjih su desetljeća svirali gdje god su Hrvati iz Bosanske Posavine izbjegli, napustivši zavičaj, i gdje se poput desetina tisuća Posavljaka, nisu vratili.

Na jednom skupu u Osijeku 2017. godine, nakon Thompsona koji je puštan s razglasa, brigu o glazbi preuzeli su tradicijski svirači Ilija Marić (šargija) i njegov sin Stjepan (violina). Oni su svirali izvorni folklor Bosanske Posavine s karakterističnim pjesmama poput poznate braće Begić "Rakija je bolja neg' majčino mlijeko".

Zanimljivo da Bošnjaci, prognani iz Podrinja Izvornu muziku donose u okolinu Sarajeva

SNAŽAN DIO IDENTITETA SVA TRI NARODA SJEVEROISTOČNE BOSNE I HERCEGOVINE

Poznato je da izvorna muzika, kao poseban fenomen karakterističan za sva tri naroda sjeveroistočne Bosne i Hercegovine, Bošnjake, Hrvate i Srbe.

Hrvati Bosanske Posavine, okoline Dervente, okoline Tuzle i Živinica, Žepča i Usore iznimno cijene Izvornu muziku i izvornjake. Srbi također, između Dervente i Doboja, okoline Teslića, planine Ozren, Majevice. Kod Bošnjaka Izvorna muzika je prisutna u Dolini Spreče (posebno oko Kalesije), između Brčkog, Srebrenika i Gračanice, te u Bosanskom Podrinju.

Ima primjera gdje izvornjaci različitih nacionalnosti sačinjavaju izvorne grupe, pa snimaju i gramofonske ploče.

Takav su primjer Šimo Žepić, Ivo Grgić (Hrvati) i Muhamed Borogovac (Bošnjak), svi iz okoline Živinica i Gornje Spreče. (*Slike 9.*)

Slika 9. Šimo Žepić, Ivo Grgić i Muhamed Borogovac na naslovnici ploče *Pjesme iz Bosne*, kraj 1969. godine

Braća Begići (Ilija i Marko, Hrvati) iz okoline Dervente su prve ploče snimali sa Stanojem Markovićem (srbinom). (Slika 10.)

Slika 10. Braća Begići ploču sa pjesmom *Kad zapjeva Ilija i Marko* 1969. godine snimili su sa Stanojem Markovićem

Poznata izvorna grupa iz okoline Doboja Bracini bećari, osamdesetih godina 20. stoljeća ima sastav od Srba i Hrvata.

Da je prisutnost izvorne muzike sjeveroistočne Bosne i Hercegovine karakteristika i različitih vjera i da tu nema ograničenja govori i sljedeći podatak. Velečasni Filip Maršić, župnik u Derventi, vjerojatno je najpoznatiji svećenik koji pjeva izvorne pjesme i svira šargiju. Sam svjedoči da se preko šargije i izvorne pjesme mnogim ljudima približio i doveo ih ka Isusu. On također marljivo skuplja izvorne pjesme kako se ne bi zaboravile. Do sada je skupio preko 17 000 izvornih pjesama.

PATRIOTIZAM I ZAVIČAJNOST

Neke od važnih vrijednosti pjesama izvorne muzike sjeveroistočne Bosne i Hercegovine su izraženi patriotizam i zavičajnost u njima. Izvorne pjesme su na omotnicama brojnih ploča raznih grupa, često označavane jednostavno, kao Bosanske pjesme.

Primjer izrazito patriotske pjesme je i ona pod nazivom Kad Ibro pođe zemlju da brani. Ova pjesma se nalazi u brojnim antologijama patriotskih pjesama Bosne i Hercegovine a koje su izašle u zadnjem ratu i kasnije do danas.

Pjesma „Kad Ibro pođe zemlju da brani“, pjevala se šezdesetih godina 20. stoljeća u Gornjoj Spreči, naročito u selima oko Tupkovića i Jelova brda. Smatra se da govori o borbama za odbranu navedenih i okolnih sela u Drugom svjetskom ratu.

Ispjevana je u tradicionalnom narodnom stilu (iza vodećeg glasa išao je prateći glas) i uz pratnju violina (ćemana) i šargije, kao tradicionalnih narodnih instrumenata ovog dijela Bosne. Na gramofonsku ploču ovu pjesmu snimila je izvorna grupa „Kalesijska trojka“, krajem šezdesetih godina 20. stoljeća.

Već u tekstu prve strofe vidimo izražen veliki patriotizam:

*Kad Ibro pođe zemlju da brani,
ko li će tebe majko da hrani?
Nek te hrane mile seje,
ne pogledaj majko mene,
neću se vratit', borbu napusti...*

Slično je i u ostalim strofama navedene pjesme. O motivu patriotizma u ovoj pjesmi jedan profesor književnosti kaže: U prvom redu to je motiv patriotizma, borbenog i stamenog patriotizma, spremnosti da se zemlja, u onom praiskonskom značenju smisla, svrhe, cilja, egzistencije brani pod svaku cijenu.

Po tome pjesma je iskaz prije nekog epskog vremena, kada su zemljom hodili junaci i kada je junaštvo bilo besmrtna vrlina.

Prema izjavama brojnih svjedoka, akademik Nedžad Ibrišimović, poznati književnik, uvijek se oduševljavao kada bi slušao pjesmu „Kad lbro pođe zemlju da brani“ u izvođenju „Kalesijske trojke“. Često je govorio, zbog njene književne vrijednosti, da je ta pjesma „bosanska Hasanaginca“.

Ljubav i poštivanje zavičaja i lokalnog je jako izražena u brojnim izvornim pjesmama.

Takva je poznata pjesma Kalesijo puna si mi cvijeća. Ovu pjesmu u kojoj se spominje Kalesija, jedno od središta razvoja te muzike, nije napravila, kako je iz naslova očekivati, neka izvorna grupa iz Kalesije. To su uradili Braća Babajići iz Rašljeve kod Gračanice kada početkom 1969.

Godine, slučajno odlaze svirati u jednu kafanu u Dubravama između Živinica i Kalesije. Još 1970. godine je Grupa iz Čekanića, snimila na gramofonskoj ploči pjesmu „Gračanice grade moj“ u izvornom stilu. Tekst pjesme počinje stihovima:

*Gračanico grade moj,
vesela mi budi,
u tebi je sva ljepota
što napaja grudi.
Ukras ti je sahat kula stara,
lijepa sela i džamija Bijela,
Puna si l'jepih cura i mladića
od Sokola pa do Čekanića...*

Vrlo je popularna pjesma Čobanice ljepotice (Čobanice moja ljepotice) koja govori o zavičaju i sjećanju na mladost u njemu. (Slika 13.)

Pjesmu je snimila izvorna grupa iz Rašljeve, Braća Babajići oko 1980. godine. „Najpoznatija naša pjesma Čobanice ljepotice, nastala je u Kalesiji gdje smo svirali osamdesetih godina, kao moje sjećanje na djetinjstvo“, često priča Ismet Babajić. Tekst pjesme počinje ovako:

*Kad smo bili mali,
ovce smo čuvali,
Na zelenoj livadici,
pjesme smo pjevali.
Čobanice, ljepotice,
hajmo u planinu,
Da čuvamo stado,
kao nekad davno...*

Slika 13. Naslovnica kasete grupe Braća Babajić sa pjesmom Čobanice ljepotice

Ima mišljenja da je izvorna grupa Kalesijski zvuci ostavili najveći trag u Izvornoj muzici, ne samo Kalesije, već i prostoru bivše Jugoslavije.

I danas je popularna njihova pjesma Selo moje maleno. Pjesma je prvi put promovisana u 1981. godine u Capardama kod Mehe Kokora u kafani, gdje je izvedena 30 do 40 puta za jedno veče. Iste godine je pjesma i snimljena.

Pjesma Selo moje maleno je izrazito obojena zavičajnim i lokalnim. Tekst počinje:

*Selo moje maleno,
Pjesmo o ljubavi.
Nad tobom se Konjuh,
Majevica plavi
Herići, Puzići, Zates i Čanići,
Požegići mali dušu su mi dali.*

Herići, Puzići, Zates, Čanići, Požegići, sve su to nazivi mahala ili zaseoka sela Rajinci Donji kod Kalesije. To je ujedno selo odakle su članovi grupe. (Slika 14.)

Slika 14. Naslovnica kasete grupe Kalesijski zvuci sa pjesmom Selo moje maleno

Brojne su pjesme Izvorne muzike koje govore o zavičaju izvođača i slušalaca. Npr. Doboju i okolini (Slika 11.), Posavini (Slika 12.), Srebreniku....

Slika 11. Naslovnica ploče Narodne pjesme od Doboja

Slika 12. Naslovnica ploče *Posavino, srce si u Bosni*

Upravo, činjenica da su tekstovi brojnih izvornih pjesama posvećeni zavičaju i lokalnom, one snažno razvijaju kod njenih slušalaca zavičajni i lokalni identitet.

ZAKLJUČAK

Iz prethodnih razmatranja vidimo neke opće značajke fenomena izvorne muzike na području sjeveroistočne Bosne i Hercegovine a sa aspekta naslijeđa i identiteta. Izvorna muzika doživljava nevjerojatna popularnost od 1969. godine i tokom sedamdesetih i osamdesetih godina 20. stoljeća. Ova muzika ima veoma izražen osjećaj patriotizma i zavičajnosti. Prije svega kroz njegovanje snažnih motiva lokalnog, žala za mladošću, ljubavi ka majci...

Izvorna muzika i danas predstavlja živu praksu i ona je ekonomski održiva. Vrlo je važno da ovaj tradicionalni narodni muzički izričaj ima još uvijek i veliku popularnost u našoj dijaspori.

Svakodnevno smo svjedoci da ova muzika predstavlja neosporni dio naslijeđa i identiteta velikog broja ljudi, u svim prilikama i na svim skupovima. Bitno je da je to nasljeđe i identitet koji živi i stalno se razvija. Jedna od iznimno

važnih odlika ove muzike je da ona predstavlja naslijeđe, identitet i živu praksu sva tri naroda Bosne i Hercegovine.

Zbog svega ovog, Izvorna muzika sjeveroistočne Bosne i Hercegovine, ima nesumnjivu vrijednost i kao takva je neosporni dio identiteta pojedinaca, zajednica i naroda ovog dijela naše zemlje.

LITERATURA

1. Kim Barton, album „Bosnian Breakdown – Kalesijski svuci“, London, 1991.
2. Dragica Panić Kašanski, Arhaic and modern in traditional music today: on example of «izvornjaci» vokal-instrumental bands of northeast Bosnia and Posavina, Research of dance and muzic on the Balkans, Association of the Sebr Cultural-Historical Heritage Bastinar, Special edition, International Syimposium Brčko, Decembre 06-09. 2007.
3. Enisa Hajdarević-Šojko, Uvodni tekst u Fadil Hujdurović, Izvorna muzik – naša muzika, Kalesija, 2011.
4. Rusmir Djedović, Prilog poznavanju razvoja „izvorne muzike“ u okolini Gračanice, Gračanički glasnik – časopis za kulturnu historiju, br.34., novembar 2012., Monos, Gračanica.
5. Rusmir Djedović, Kad Ibro pođe zemlju da brani, Gračanički glasnik – časopis za kulturnu historiju, br.35., maj 2013., Monos, Gračanica.
6. Fadil Hujdurović, Izvorna muzika – naša muzika, blago koje nestaje, Baština – časopis za baštinu, kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe, br. 5., Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona, Tuzla 2013.
7. Kim BURTON, Ph.D. Candidate LOCAL MUSIC FROM THE WORLD OR A WORLD MUSIC FROM THE LOCAL? A BOSNIAN POPULAR MUSIC AND ITS SIGNIFICANCE AT HOME AND ABROAD, Baština- časopis za baštinu, kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe, br 7, Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona, Tuzla, 2015.
8. Mirela Ibrahimović-Mehanović, Kalesijski zvuci kao čuvari izvorne muzike osamdesetih godina XX vijeka, Šeherdžik – časopis za kulturnu historiju Gornje Spreče, br. 5, BZK Preporod Kalesija/Osmaci, Udruženje prognanika Gornja Spreča, Kalesija, 2017.

**FOLK MUSIC - THE INDISPUTABLE PART OF THE HERITAGE AND IDENTITY
OF INDIVIDUALS AND NATIONS OF THE NORTHEASTERN BOSNIA AND
HERZEGOVINA**

Abstract: *The traditional folk music expression of northeastern Bosnia and Herzegovina, commonly known as Folk music, is a very prominent form of heritage and tradition in that area. It is strongly accepted by individuals, communities and all three peoples in this part of Bosnia and Herzegovina. There are numerous ways of accepting Folk Music from individuals and nations. Therefore, the original music of northeastern Bosnia and Herzegovina is an indispensable part of the identity of individuals, communities and peoples in that area.*

Keywords: *Folk music, northeastern Bosnia and Herzegovina, heritage, individuals, communities, peoples, identity.*